

Udruženje "EKO FORUM" Zenica

Školska 10 (Metalurg City Centar)
72 000 Zenica, Bosna i Hercegovina
E-mail: info@ekoforumzenica.ba
Web: www.ekoforumzenica.ba
Tel/fax: +387 32 40 50 50

Federalno ministarstvo okoliša i turizma
Marka Marulića 2
71000 Sarajevo

Predmet: Primjedbe na nacrt okolišne dozvole za ArcelorMittal d.o.o. Zenica
(objavljen na web stranici Ministarstva 24.1.2017)

Poštovani,

Nacrt okolišne dozvole za ArcelorMittal d.o.o. Zenica potrebno je dopuniti kako slijedi:

1. Tekst na strani 2 je potrebno ispraviti kako slijedi:

Umjesto:

"Napomena: Podaci o pogonu Kovačnica nisu navedeni jer proizvodnja obustavljena 01.07.2013. godine i neće se pokretati sigurno sljedećih 5 godina. ArcelorMeertal je u obavezi da obavijesti Federalno ministarstvo okoliša i turizma šest mjeseci o namjeri ponovnog pokretanja proizvodnje u pogonu Kovačnica."

treba da stoji:

"Napomena: Podaci o pogonu Kovačnica nisu navedeni jer proizvodnja obustavljena 01.07.2013. godine i neće se pokretati sigurno sljedećih 5 godina. ArcelorMittal je u obavezi da obavijesti Federalno ministarstvo okoliša i turizma o namjeri ponovnog pokretanja proizvodnje u pogonu Kovačnica najmanje šest mjeseci prije pokretanja proizvodnje u tom pogonu."

2. Tekst na strani 2 je potrebno ispraviti kako slijedi:

Umjesto:

"Pogon Visoka peć proizvodi sirovo gvožđe redukcijom u visokoj peći koje se koristi za dalju preradu, visokopećni plin koji se koristi u pogonima željezare kao gorivo i granuliranu visokopećnu trosku koja se koristi u proizvodnji cementa i u građevinarstvu dok se u nedostatku tržišta odlaže na industrijsko odlagalište Rača ili u krugu ArcelorMittal d.o.o. Zenica. "

treba da stoji:

"Pogon Visoka peć proizvodi sirovo gvožđe redukcijom u visokoj peći koje se koristi za dalju preradu, visokopećni plin koji se koristi u pogonima željezare kao gorivo i granuliranu visokopećnu trosku koja se koristi u proizvodnji cementa i u građevinarstvu dok se u nedostatku tržišta odlaže na industrijsko odlagalište Rača ili u krugu ArcelorMittal d.o.o. Zenica. Za industrijsko odlagalište Rača, operater je dužan pribaviti posebnu okolinsku dozvolu, u skladu sa propisima FBiH."

Napominjemo da je okolinska dozvola za odlagalište Rača istekla 8.12.2016, a na web stranici Ministarstva još nije objavljeno da je podnesen zahtjev za obnovu dozvole.

3. Na strani 28, u obrazloženju mjere "3.4 Modifikacija opreme na usipnim mašinama i zasipu", stoji "*Planira se instalacija mašine u toku 2016. godine.*". Već je 2017. godina i ne može se o ovoj mjeri govoriti u budućem vremenu.
4. Na strani 29, u obrazloženju mjere "3.11 Izrada analize o zagađenosti okoliša u nultom stanju", stoji da "*Mjeru nije moguće realizovati jer ne posjedujemo sve ulazne parameter za izradu ove studije, to jesti ne postoji registar zagađivača za zeničku kotlinu kako bi se mogla izraditi analiza o uticaju pogona i postrojenja ArcelorMittal Zenica na kvalitet zraka zeničke kotline.*"
Ne može se prihvatiti ovakvo obrazloženje, jer nepostojanje katastra zagađivača ne može biti opravdanje za neizvršenje ove mjere. Da se ta mjera provela na vrijeme, prije izdavanja okolinske dozvole, odnosno prije početka integralne proizvodnje, moglo bi se uporediti tadašnje stanje i stanje po godinama koje su slijedile. Broj i emisije ostalih izvora se nisu značajno mijenjale u tom periodu i sada bismo imali realnu sliku efekata provedenih mjera. Međutim, to je propust Ministarstva i nadležne inspekcije, i za to se ne može kriviti operater. Stoga upozoravamo Ministarstvo da barem u svoj dokumente, kao što je ova dozvola, ne stavlja obrazloženja koja nisu utemeljena na činjenicama. Ne može se u dozvoli napisati samo ono što operater navede u zahtjevu, nego se to mora provjeriti iz priložene dokumentacije, kao što su izvještaji o inspekcijskim pregledima.
5. Na strani 33, u obrazloženju mjere "4.5.Realizacija projekta uvođenja nove tehnologije-prečišćavanja dimnih plinova na osnovu mjerenja emisije u zrak", stoji "*Očekuje se završetak ovog projekta do kraja 2016.*". Sada je 2017. godina.
6. Na strani 37, u obrazloženju mjere "3.5. Izraditi studiju za optimizaciju korišćenja energije konvertorskog plina i donijeti odluke o pravcima djelovanja", stoji "*Realizacija projekta se očekuje do kraja 2016.*". Sada je 2017. godina.
7. Na strani 37, u obrazloženju mjere "3.6. U suradnji sa referentnim kompanijama za tehnološki inženjering izraditi idejno rješenje za instaliranje pomoćnog koplja i donijeti odluku o instaliranju", stoji "*Mjera je realizovana. Sagledana mogućnost instaliranja pomoćnog koplja i ista nije primjenjiva na ugrađena postrojenja.*". Mjera nije realizovana jer sam operater tvrdi da mjera nije primjenjiva.
8. Na strani 38 za mjere 3.8, 3.9 i 3.11 ne piše da li su mjere realizovane, djelimično realizovane ili nisu realizovane. Tako se stiče dojam da je realizovano više mjera nego što u stvari jeste.
9. Na strani 45, u obrazloženju mjera 1.9., 1.10. i 1.11, stoji da mjere nisu realizovane, jer je ostvariva samo ako AMZ ne bi vršio grijanje grada. Ovo je klasična ucjena, jer je namjera kod predlaganja ovih mjera bila da se nedostajuća energija dobije spaljivanjem zemnog plina. Sad se grijanje grada, koje je već niz godina značajno reducirano, koristi kao izgovor za neprovođenje mjere. Cijena toplotne energije je udvostručena od pokretanja integralne proizvodnje, a kvalitet usluge i isporučene količine toplotne energije su sve manje. Pored toga,

u rekonstrukciju i održavanje kotlova se u proteklom periodu nije dovoljno ulagalo, tako da su građani Zenice ove zime bili izloženi stalnim prekidima u isporuci toplotne energije, i to kad su vanjske temperature išle i do -24°C , što ove mjere čini još ozbiljnijim. U najmanju ruku, ovakva obrazloženja bi trebalo izbrisati iz konačnog teksta okolinske dozvole.

10. Na strani 50, stoji "Mjere za smanjenje emisija u vodu su predmet vodne dozvole koju izdaje Agencija za vodno područje rijeke Save.". Integralna okolinska dozvola podrazumijeva dozvolu za sve aspekte okoliša, i njena svrha je smanjenje dokumenata i dozvola koje operater mora da pribavi. Bez teksta koji se odnosi na emisije u vodu, ovo se ne može zvati integralnom dozvolom. Ministarstvo je imalo više nego dovoljno vremena (tačno godinu dana) da iskoordinira ta pitanja sa Agencijom za vodno područje rijeke Save i nema opravdanja da se operateru nameće pribavljanje posebne vodne dozvole.

11. Na strani 50, u opisu predložene mjere 1.1. ArcelorMittal Zenica treba da stoji:

1.1.1 Izraditi Studiju uticaja na okoliš za pogone i postrojenja ArcelorMittal Zenica prema članovima 53. 54. i 54.a Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", br.: 33/03 i 38/09)

Radi izrade Studije o uticaju na okoliš treba izvršiti slijedeće:

- a. Provjeru podataka o analizama sirovina i goriva, posebno energetske uglja i uglja za koksovanje za period trajanja prethodne OD (2010-2015).
- b. Materijalni bilans sumpora u toku rada Toplane za period trajanja prethodne OD.
- c. Materijalni bilans sumpora u toku rada Aglomeracije za period trajanja OD.
- d. Materijalni bilans sumpora u toku rada Koksare za period trajanja prethodne OD.
- e. Provjeru validnosti podataka i ispravnost rada postojećeg sistema kontinuiranog automatskog monitoringa emisija (CEMS) na šest dimnjaka u kompaniji AMZ.
- f. Provjeru validnosti podataka o koncentracijama/emisijama organskih polutanata, posebno POPs, u pogonima Koksare, Aglomeracije, Visoke peći i BOF Čeličane.
- g. Analizu praćenja vidljive difuzne emisije na koksnim pećima (video nadzor pomoću ugrađenih 6 kamera instaliranih na Koksari).
- h. Provjeru o prosječnom sadržaju H₂S i benzenu u koksnom plinu koji se distribuira potrošačima i to po mjesecima za period 2011-2015.god.
- i. Provjeru emisija organskih polutanata, posebno POPs, na svim dimnjacima ostalih pogona zbog eventualnog nepotpunog sagorijevanja koksnog plina gdje se isti koristi kao gorivo.
- j. Korištenje podataka iz drugih ispitivanja/istraživanja koja su rađena ili će se raditi u svrhu analize uticaja zagađenja na okoliš u Zenici, a koja budu dostupna u toku izrade studije kao što su:

-Predviđena osnovna medicinska istraživanja na uzorcima krvi kod različitih starosnih kategorija stanovnika u okruženju kompanije AMZ, koja treba da provede JU "Institut za zdravlje i sigurnost hrane" Zenica. Podaci iz ovog istraživanja treba da budu dostupni AMZ najkasnije 12 mjeseci od datuma izdavanja okolinske dozvole za pogone i postrojenja AMZ.

-Istraživanja koja je radio Federalni zavod za agropedologiju, Sarajevo

-Istraživanja koja je radio Federalni zavod za poljoprivredu, Sarajevo

k. Korištenje validnih rezultata mjerenja zagađenosti zraka u Zenici od strane Federalnog Hidrometeorološkog zavoda Sarajevo

l. Korištenje podataka iz specijalnog programa ispitivanja/mjerenja sadržaja policikličnih aromatskih ugljikovodika (PAH) u lebdećim česticama PM10 i volatilnih organskih materija (VOC) u zraku u naseljima u okruženju kompanije AMZ.

Studijom o uticaju zagađenja na okoliš treba da se sagleda potreba izgradnje postrojenja odsumporavanja koksnog plina, obzirom da se predviđa napuštanje korištenja energetskog uglja u Toplani i ugradnja novih kotlovskih jedinica na koksni, visokopećni i zemni plin.

Studiju o uticaju na okoliš treba da uradi stručna institucija uz eventualno angažovanje stranih eksperata sa jakim referencama, a uz saglasnost Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

1.1.2. Operator-Zagađivač ne smije ponoviti propuste učinjene u okviru monitoringa emisija svih polutanata u toku trajanja prethodnih okolinskih dozvola kao što su:

a) Nevalidni rezultati mjerenja organskih štetnosti (Koksara, Visoka peć) kao i to da njihovi rezultati mjerenja na 8 mjernih tačaka na mjernom mjestu u kanalu 7,4 x 3,4 (dimovodni kanal Aglomašine 4) prođu nezapaženo, a prema propisima (BAS EN 15259) treba mjeriti na 20 mjernih tačaka. U izvještajima AMZ nema položaja mjernih mjesta na mjernim kanalima a i fotografija mjernih mjesta kako se to traži prema pravilima o monitoringu emisija u zrak.

b) U sistemu za automatski monitoring emisija (CEMS), koji je u funkciji od 2008.godine, uočene su velike razlike u količinama dimnih plinova na pojedinim dimnjacima uključenim u ovaj sistem. Primjer je Koksara, gdje je količina dimnih plinova navodno smanjena sa 460.752 Nm³/h u 2008.godini na 102.009 Nm³/h u 2015.godini. Ne može biti proizvodnja sve veća a količina dimnih plinova sve manja.

c) Ne smije se ponoviti da se u Izvještaju o kontinuiranim mjerenjima emisija daju ocjene rezultata mjerenja u odnosu na GVE oznakom "DA" ili "NE", a da nedostaju izračunate vrijednosti MN (mjerna nesigurnost), mjesečnih prosjeka (<GVE), dnevnih prosjeka (<110% GVE) i 95% percentila satnih prosjeka (<200% GVE) koncentracija polutanata utvrđenih sistemima automatskog kont. monitoringa emisije (CEMS) na 6 dimnjaka AMZ.

d) Ne smije se ponoviti da se za povremena mjerenja emisije POPs i VOC polutanata na dimnjaku sistema otprašivanja pri izljevu na platformi Visoke peći, i za mjerenja koncentracija organskih polutanata na Koksari i oko Koksare, angažuje firma koja nema akreditaciju niti za uzorkovanja niti za analizu sadržaja PCDD/F u dimnim plinovima.

e) Ne smije se ponoviti da se ne provjeravaju rezultati monitoringa emisija kao što su na dimnjaku Toplane. Navedeno je da je emisija SO₂ u 2014.godini iznosila 3.217 t, a spaljeno je 169.210 t energetskog uglja, te određene količine koksnog, visokopećnog i zemnog plina.

Emisije SO₂/t energetskog uglja iznose cca 40 kg/t energetskog uglja, što znači da je samo od spaljenog energetskog uglja emisija SO₂ iznosila cca 6.768 t (dvostruko više od prijavljene), ne računajući emisije SO₂ od spaljivanja koksnog plina.

f) Izvještaji o kontinuiranom monitoringu moraju sadržati osnovne karakteristike mjernih mjesta kao što su skice dimovodnih kanala, položaj mjernih mjesta, tačne dimenzije mjernih

kanala i fotografije mjernih mjesta, što je obaveza prema Pravilniku o monitoringu emisija u zrak ("Sl. novine FBiH", broj:9/2014).

g) Kompanija AMZ je obavezna ispunjavati svoje obaveze iz članova 21, 22, 23 Pravilnika o monitoringu emisije zagađujućih materija u zrak (Sl. novine FBiH9/2014.). Obaveza je operatora (AMZ) da redovno dostavlja nadležnim organima Izvještaj o provedenom pregledu i certifikat o usklađenosti automatskog mjernog sistema

12. Potrebno je obrisati fusnotu "1" uz mjeru "1.3.3. *Izvršiti validna mjerenja emisija kancerogenih materija na dimnjacima Aglomeracije*" i fusnotu "2" uz mjeru "1.4.1 *Provjeriti emisiju PCDD/F na dimnjaku sistema otprašivanja livne platforme Visoke peći*". U fusnoti se ostavlja mogućnost da rok za izvršenje prolongira dok se ne steknu odgovarajući uvjeti. Nije potrebno prolongirati rok, nego treba omogućiti da se kao validna prihvate mjerenja koje izvrši i akreditovano tijelo koje nema sjedište u BiH.

Potrebno je hitno i neodloživo izvršiti izmjenu/dopunu "Pravilnika o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak" (Sl. novine F BiH9/2014) tako da poslove mjerenja emisija u zrak osim akreditovanih laboratorija registrovanih u BiH mogu provoditi i za to akreditovane laboratorije registrovane izvan BiH. Trenutno u BiH nema nijedna akreditovana laboratorija za određena specifična mjerenja emisija u zrak. Isti problem je i sa Inspeksijskim tijelom. Nijedan laboratorij u BiH nema akreditaciju za kalibraciju. Poseban je problem nepostojanje akreditovanih laboratorija u BiH za provjeru i kalibraciju Sistema automatskog monitoringa emisija u zrak (Sistem kontinuiranog monitoringa emisija) i za to akreditovanog Inspeksijskog tijela. Nedopustivo je da AMZ sada ne želi da provodi mjerenja određenih emisija dok se ne stvore uslovi prema Pravilniku (akreditovani laboratoriji, akreditovana inspeksijska tijela).

13. Rokove za mjere 1.2.1 i 1.3.1 (izmještanje sistema za kontinuirani monitoring) skratiti na 6 mjeseci. Nedopustivo je da se kao validna prihvataju mjerenja sa sistema koji nisu postavljeni u skladu sa odgovarajućim standardima.

14. Mjeru 3.1.2. za Koksaru treba dopuniti kako slijedi:

3.1.2 Keramičko zavarivanje koksni peći – napraviti plan zavarivanja koksni peći po prioritetima i realizovati isti.

Mjerenje emisija kancerogenih materija i drugih štetnih materija (prašina, TOC, VOC, H₂S, SO₂, NH₃, HCN, CO, NO_x), teški metali (Ar, Cd, Ni, Pb, Mn, Hg,...), BTX, PAH, POPs (PCDD/F, PCB), katran i naftalin u dimnim plinovima na dimnjaku koksare. Mjerenja izvršiti jedanput u toku 2017.godine, a kasnije prema planu monitoringa emisija u zrak. Ukoliko rezultati mjerenja budu visoki u odnosu na BAT ili Pravilnik o emisiji zagađujućih materija u zrak, onda treba izvršiti detaljna snimanja koksni peći i utvrditi redoslijed peći za sanaciju po prioritetima.

U roku od šest mjeseci izvršiti keramičko zavarivanje svih peći po prioritetima. Po završenoj sanaciji svih peći (keramičkim zavarivanjem) obavezno ponoviti mjerenje i utvrditi efekat keramičkog zavarivanja. Postupak ponoviti dok se ne dobiju zadovoljavajući rezultati

mjerenja. O izvršenju ovih mjera obavezno obavještavati nadležne organe (Inspekciju i FMOIT) najmanje dva puta godišnje.

Ukoliko rezultati mjerenja nekih polutanata od svih navedenih polutanata budu ispod donje granice ocjenjivanja u odnosu na BAT i Pravilnik, ovi parametri se neće privremeno ispitivati. Nakon prve sanacije provjeru stanja ozida koksnih peći izvršiti kontrolnim mjerenjem godinu dana poslije prethodne sanacije.

U slučaju povećanih koncentracija emisija u toku kontrolnog mjerenja, postupak ponoviti sve dok se ne dobiju pozitivni rezultati. O svim aktivnostima obavještavati Inspekciju i FMOIT dva puta godišnje.

15. Detaljnije opisati mjeru "3.1.4. Sistem regulacije pritiska plina u koksnim pećima", kako slijedi:

Mjeru treba realizirati kao investiciju:

Sistem automatske regulacije pritiska plina u koksnim pećima treba realizirati u skladu sa BAT Conclusions. Ako se mjerenjem dokaže da uticaj Koksare na zagađenost zraka policikličkim aromatskim ugljikovodicima (PAH) ne prelazi granične vrijednosti za ambijentalni zrak, onda se ova aktivnost treba posebno sagledati. Tražiti stručno mišljenje od Koksare Schwelgern, Duisburg, o mogućnostima ugradnje ovog sistema na Koksari u kompaniji AMZ. Veliko je "curenje" koksnog plina na malim vratima mašinske strane koksne baterije kao i na drugim mjestima. U slučaju pozitivnog odgovora neophodno je da se u saradnji sa stručnjacima iz Koksare Schwelgern, Duisburg, (gdje je uspješno primijenjen sistem PROven), ugradi navedeno tehničko rješenje.

Rok za dokazivanje: 14 mjeseci od datuma dobijanja OD.

Rok za ugradnju sistema automatske regulacije koksnog plina na koksnim pećima: kraj 2020. godine.

16. Mjera "4.1.5 Nabaviti i ugraditi gasni kotao za potrebe proizvodnog procesa pogona Koksara"

Prije ugradnje novog kotla na plin na Koksari, okolinska dozvola se mora dopuniti podacima i zahtjevima za to postrojenje (strožiji su uslovi za čistoću koksnog plina i GVE za polutante u dimnim plinovima).

17. Dati detaljniji opis mjere "4.2.1 Nabaviti i ugraditi Hibridni filter na mašinu SM-5", kako slijedi:

Rekonstrukcija ESP u hibridni filter i prespoj na mašinu br. 5 (prva sekcija ESP 2,5 i vrećasti filter sa instaliranim sistemom mlaznica između ESP i sekcije vrećastog filtera za doziranje aditiva) radi postizanja efekta u skladu sa BAT Conclusions (smanjenje emisija prašine, POP's i SO₂). U toku puštanja u rad hibridnog filtera definisati aditive za smanjenje emisija SO₂ i POPs.

18. Dati detaljniji opis mjere "4.2.2 Nabaviti i ugraditi Hibridni filter na mašinu SM-6", kako slijedi:

Rekonstrukcija ESP u hibridni filter i prespoj na mašinu br. 6 (ESPi vrećasti filter sa instaliranim sistemom mlaznica između ESP i sekcije vrećastog filtera za doziranje aditiva) radi postizanja efekta u skladu sa BAT Conclusions (smanjenje emisija prašine, POP's i SO₂). U toku puštanja u rad hibridnog filtera definisati aditive za smanjenje emisija SO₂ i POPs.

19. Dati detaljniji opis mjere "4.2.3 Nabaviti i ugraditi Hibridni filter na mašinu SM-4", kako slijedi:

Rekonstrukcija ESPu hibridni filter i prespoj na mašinu br. 4 (ESP i vrećasti filter sa instaliranim sistemom mlaznica između ESP i sekcije vrećastog filtera za doziranje aditiva) radi postizanja efekta u skladu sa BAT Conclusions (smanjenje emisija prašine, POP's i SO₂). U toku puštanja u rad hibridnog filtera definisati aditive za smanjenje emisija SO₂ i POPs.

20. Opis mjere "4.4.4. Pratiti prosječne mjesečne koncentracije prašine u dimnim plinovima BOF Čeličane tokom 2017. godine" dopuniti kako slijedi:

"Ako rekonstrukcija GAZOČISTKE ne uspije, onda umjesto ovog mokrog sistema treba ugraditi vrećaste filtere kao konačno rješenje."

U izvještaju za 2015.godinu navedeno je da sistem otprašivanja konvertorskih plinova "GAZOČISTKA" ne zadovoljava s obzirom na ostvareni mjesečni prosjek koncentracija prašine (prema Pravilniku, mjesečni prosjek treba biti manji od GVE= 50mg/Nm³). Zbog toga je potrebno izvršiti rekonstrukciju "GAZOČISTKE" tako da se zadovolje svi uslovi iz Pravilnika o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak.

21. Na strani 55, tačka 6.4. treba da glasi:

Mjere za usklađivanje s osnovnim obavezama operatora: operator je dužan redovno izvještavati nadležne organe u skladu sa zahtjevima i datim rokovima definisanim važećom zakonskom regulativom.

Operater-Zagađivač je dužan uraditi termin plan realizacije ključnih projekata kako bi se mogao pratiti stepen implementacije po fazama.

Mjere nakon zatvaranja pogona i postrojenja ArcelorMittal Zenica: ne predviđa se zatvaranje pogona i postrojenja ArcelorMittal Zenica u periodu važenja integralne obnovljene okolišne dozvole.

22. Na stranama 55 i 56, pod tačkom "7.1. Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija u zrak", u potpoglavljima **7.1.1. Koksara, 7.1.2. Aglomeracija, 7.1.3. Visoka peć, 7.1.4. Čeličana, 7.1.7. Energetika**, treba navesti i granične vrijednosti emisija (GVE) kancerogenih polutanata prema čl.10 i čl.11 Pravilnika o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak (Sl. novine FBiH12/05). Isto tako treba imati u vidu GVE za ostale specifične polutante navedene u istom Pravilniku.

23. Na stranama 58-61 pod tačkom "8.1. Monitoring emisija i granične vrijednosti za ispuštene zagađujuće materije u zrak", uz Plan monitoringa emisija u zrak se daju i GVE koje treba preispitati prema BAT Conclusions jer mnogi izvori zagađivanja zraka iz metalurških procesa

su fugitivne/difuzne emisije i podliježu odredbi člana 19. Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u zrak, (Sl. novine FBiH 12/05), kao na primjer emisije pri izljevu na livnoj platformi Visoke peći, pri pretakanju gvožđa u Mikserskom odjeljenju, zatim emisija pri naginganju konvertera (uljev i izljev) i dr.

24. U tabeli 41, treba korigovati granične vrijednosti kako slijedi:

Pogon	Izvor emisija	Polutant	GVE
Koksara	Odjeljenje koksne baterije	Prašina	GVE=50 mg/mN ³ Kod sistema kontinuiranog monitoringa emisija ocjena se daje na osnovu mjesečnih prosjeka, dnevnih prosjeka i 95% satnih prosjeka u toku jednogodišnjih kontinuiranih mjerenja. (Pravilnik o monitoringu emisija u zrak (Sl.n. FBiH 9/2014)
Koksara	Odjeljenje koksne baterije	SO ₂	800 mg/mN ³ ocjena se daje kao i za prašinu
Koksara	Odjeljenje koksne baterije	NO _x	300 mg/mN ³ ocjena se daje kao i za prašinu
Koksara	Odjeljenje koksne baterije	Kancerogene materije Povremena mjerenja prema tački 3.1.2. u Tabeli 37.	GVE prema tačkama 10 i 11. Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija u zrak (Sl.n. FBiH 12/2005) NAPOMENA: Ne može se ocjena ovih emisija davati na osnovu crnoće dima (DIMNI BROJ - približna metoda ocjenjivanja)
Aglomeracija	Odjeljenje aglomašina – proces aglomerisanja	Prašina, SO ₂ , NO _x	ocjena za kontinuirani monitoring se daje kao i na dimnjaku Koksare
Aglomeracija	Dimnjak ESP-4, ESP-5, ESP-6 (dimna strana)	Prašina	50 mg/mN ³ Pošto je predviđena mjera uvođenja kontinuiranog monitoringa emisije prašine treba imati u vidu da se ocjena za kontinuirani monitoring daje kao i na dimnjaku Koksare
Visoka peć	Visoka peć	Prašina, SO ₂ , NO _x	ocjena za kontinuirani monitoring se daje kao i na dimnjaku Koksare
Visoka peć	Livna platforma	Prašina	Prema BAT-u
Čeličana	Odjeljene miksera	Prašina	Prema BAT-u
Čeličana	Odjeljenje konvertora – primarni sistem (GAZOČISTKA)	Prašina, SO ₂ , NO _x	ocjena za kontinuirani monitoring se daje kao i na dimnjaku Koksare
Čeličana	Odjeljenje konvertora – sekundarni sistem	Prašina	Prema BAT-u
Čeličana	Transport nemetalnih dodataka, Dimnjak sistema za otprašivanje: ATU-1,3,4,6,7	Prašina	50 mg/mN ³
Energetika	Kotlovi	Prašina	50 mg/mN ³
Energetika	Kotlovi	Prašina, SO ₂ , NO _x	ocjena za kontinuirani monitoring se daje kao i na dimnjaku Koksare

25. Primjedbe (b) i (c) ispod tabele 41 treba brisati, jer se ne može nedostatak iz Pravilnika koristiti kao opravdanje za neprovođenje mjere. Nije potrebno uslovljavati mjerenje

ispunjavanjem odredbi iz Pravilnika o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak (Službene novine Federacije BiH, br.9/14), nego treba omogućiti da se kao validna prihvate mjerenja koje izvrši i akreditovano tijelo koje nema sjedište u BiH.

26. U tabeli 45 dopuniti subjekte kojima se šalju izvještaji kako slijedi:

Izvještaj	Kome se dostavlja izvještaj
Izvještaj o mjerjenjima zagađujućih materija u zrak (u skladu sa članom 33. Pravilnika o monitoringu emisije zagađujućih materija u zrak ("Službene novine Federacije BiH", br.9/14))	Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Fond za zaštitu okoliša, Federalna inspekcija i Gradska uprava
Izvještaj o realizaciji godišnjeg plana održavanja	Federalno ministarstvo okoliša, Federalna inspekcija i Gradska uprava
Izvještaj o realizaciji mjera za smanjenje emisija tač. 6.2. Okolinske dozvole (Izvještaj radi Stručna Komisija imenovana od FMOIT-a)	Federalno ministarstvo okoliša, Federalna inspekcija i Gradska uprava
Izvještaj o izvršenim mjerjenjima kvaliteta tehnoloških otpadnih voda	Ovlaštena laboratorija koja obavlja mjerenja dostavlja Izvještaj Agenciji za vodno područje rijeke Save, Sarajevo
Izvještaj o količinama nastalog otpada	Federalno ministarstvo okoliša i turizma
Izvještaji o mjerjenju buke	Federalno ministarstvo okoliša i turizma
Sumarni izvještaj prema Pravilniku o registrima postrojenja i zagađivanjima („Službene novine Federacije BiH“ broj 82/07)	Federalno ministarstvo okoliša i turizma

27. Na strani 65, poglavlje "10. Nadzor i kontrola obaveza iz okolišne dozvole" treba da glasi:

Nadzor i kontrolu obaveza iz okolišne dozvole vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove u skladu sa zakonskom regulativom.

Prolongiranje rokova realizacije zacrtanih mjera nije dozvoljeno. U slučaju nepoštovanja rokova iz OD, nadležni inspektor je dužan izreći mjeru obustave rada pogona sve dok se ne realizuju mjere propisane ovom dozvolom, u skladu sa članom 92 Zakona o zaštiti okoliša FBiH (33/03).

28. U Obrazloženju nije navedeno da je Stručna komisija dva puta dostavljala primjedbe i sugestije, jednom na prvi Zahtjev (17.5.2016), i na revidirani Zahtjev (28.9.2016). Navedena je samo jedna primjedba Fahrudina Durana, ali ne i primjedbe ostalih članova Komisije.

29. Treba naglasiti da su najbolje raspoložive tehnike (BAT) u stalnom razvoju. Operator može koristiti i druge mjere – postupke za smanjenje emisija ali mora ostvariti isti ili veći nivo zaštite u odnosu na BAT Conclusions.

Udruženje "EKO FORUM" Zenica

Školska 10 (Metalurg City Centar)
72 000 Zenica, Bosna i Hercegovina
E-mail: info@ekoforumzenica.ba
Web: www.ekoforumzenica.ba
Tel/fax: +387 32 40 50 50

Nadamo se da ćete naše primjedbe i sugestije ozbiljno razmotriti i ugraditi u konačni tekst okolinske dozvole. Moramo napomenuti da se ArcelorMittal Zenica u preambuli svog Zahtjeva za izdavanje integralne okolinske dozvole pozvao na sastanak koji je organizovao Eko forum Zenica, i da smo mi organizacija koja se može smatrati zainteresovanom javnošću, kako je to definisano Aarhuškom konvencijom i članom 30 Zakona o zaštiti okoliša FBiH (Sl. novine FBiH 33/03). Podsjećamo vas i na odredbe člana 37 istog Zakona:

*Rezultati učešća javnosti **uzet će se u obzir** kod donošenja odluke.*

*U skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br.2/98 i 48/99) nadležno ministarstvo **obavijestit će javnost** o donesenju odluci.*

Napominjemo da nas do sada niste obavještavali o donesenim odlukama, a da su naše primjedbe na okolinsku dozvolu za BOF čeličanu postale samo "sastavni dio spisa", a nisu ni uzete u obzir niti su ugrađene u tekst dozvole. Ako će i ove primjedbe samo postati "sastavni dio spisa", onda je bolje da ih odmah bacite, jer od tih spisa niko neće imati nikakve koristi.

Sve naše aktivnosti: organizacija protestnih skupova, press konferencije, organizovanje sastanaka, angažovanje stranih eksperata, podignute krivične prijave, učešće u javnim raspravama i u javnim uvidima, pokrenuti upravni spor, prikupljanje i objelodanjivanje informacija, predlaganje eksperata za učešće u stručnim komisijama,... imale su za cilj povećanje kvaliteta života građana Zenice, koji su pod direktnim uticajem prekomjernog zagađenja iz industrijskih postrojenja i čije je zdravlje ozbiljno narušeno, iako se podaci o zdravlju vješto kriju.

Zbog naših dosadašnjih aktivnosti su nas često optuživali da "želimo zatvoriti fabriku", da "nas neko plaća da bismo u javnosti stvarali lošu sliku o fabrici", da "sve to radimo radi lične promocije", da "želimo otjerati investitore", pa čak i da smo "mi krivi za zagađenje jer pričamo o njemu, a ne oni koji to zagađenje stvaraju".

Naša želja, cilj i namjera je da ArcelorMittal Zenica nastavi sa radom u Zenici, da povećava proizvodnju, da investira u zaštitu okoliša, da povećava stepen finalizacije proizvoda kako bi ostvario profit neophodan za investicije, ali i da poštuje zakone Bosne i Hercegovine, da stalno smanjuje emisije u zrak, vodu i tlo, te da ekološke parametre svoje proizvodnje izjednači sa onima u Češkoj, Rumuniji, Njemačkoj, Poljskoj, Belgiji i drugim državama u kojima ta korporacija ima pogone i postrojenja.

Ova okolinska dozvola je jedini instrument za ostvarenje tih ciljeva i zato insistiramo da u nju budu implementirane sve predložene mjere i sugestije. Svjesni smo da se veliki problemi ne rješavaju preko noći, ali ArcelorMittal je u Zenici već 4563 noći, i proteklo je više nego dovoljno vremena da se proizvodnja u ovoj fabrici dovede u zakonske okvire. Nacrt dozvole, na koji šaljemo primjedbe, to ovakav neće obezbijediti i potpis na takvoj dozvoli će biti potpis na presudi protiv zdravlja Zeničana.

S poštovanjem,

U Zenici, 1.2.2017.

v.prof.dr. Samir Lemeš
predsjednik Udruženja "Eko forum" Zenica